

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 5 cor. 40 bani.
Pe o jumătate de an 2 cor. 70 bani.
Ecmănic, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului” Sibliu

Foaie politică.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.
(Joia apare numărul de Dumineca.)

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: „Folia Poporului”, Sibliu

INSERATE

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(Strada Măcelarilor Nr. 12).

Un șir petit prima-oraș 14 bani, a două-oraș
12 bani, a treia-oraș 10 bani.

Gheorghe Coșbuc.

Academia Română, cea mai înaltă instituție de cultură, a primit sub încăperea cupolei ei pe poetul Gheorghe Coșbuc. În felul acesta ea consacreză de fapt, nemuririi, pe acela, care cu geniul său creator întrupat în opere de-o strălucire și energie neobicinuită, își zidise de mult în sufletul neamului nostru, altarul pe care ardea necontenit focul sacru al nemuririi sale. A fost o greșală a acelor, cari păreau a fi stabilit ca măsură pentru trecerea pragului acestui așezământ de cultură și știință, buna educație și manierele elegante, peste strălucirea orbitoare a geniului. Prin alegerea poetului Gheorghe Coșbuc la Academie ca membru ordinar, s'au reparat prin urmare două greșeli; o nedreptate săvârșită operei sale, și o disconsiderare a dreptului, pe care-l aveau dela început și Ardelenii, în mijlocul Academiei. Poetul împlinește acum 50 de ani ai vieții și reparația, care i-s'a dat, o primește cu liniștea senină a omului, căruia nici orgoliul și nici dorința după mărire nu i-au zdruncinat principiul, ce l-a condus în marea lui operă artistică și fotoliul de onoare, ce i-se oferă îl primește cu acea modestie discretă, ce l-a caracterizat totdeauna.

Aceea-ce ne place să scoatem în evidență, cu prilejul acesta, este faptul, că deși la îndemnul lui Maiorescu și-a părăsit plaiurile, pe cari le-a cântat cu o dragoste plină de pietate, totuși el păstrează cu o împotrivire dărză, în toate circumstanțele, duhul genuin al Ardealului. Farmecul acestui homo novus, care a trecut Carpații și a biruit, nu era alta, decât atmosfera de veselie, pe care a adus-o cu sine, inspirată din motivele nescate ale poeziei populare, și pe care o contrapunea spiritului eminescian, trist, resignat, nemulțumit al generației de poeți, pe cari îi găsisse în haosul Bucureștilor. Crainicul mării lupte de purificare a fost minunatul volum de poezii intitulat Balade și Idile.

Deatunci a trecut un pătrar de veac, plin de muncă și de desiluzii, de vise mari și resignări duioase, în care s'au creat lucrări nemuritoare, împreună cu cari a crescut, a plâns și a răs o nouă generație de oameni și s'au dat direcții la noi idealuri și nizuinți artistice.

Cu câți-va ani înainte de aceasta, mă aflam la Berlin în locuința lui Caragiale, căruia am ținut să-i aduc omagii din prilejul împlinirii alor 60 de ani ai vieții sale. Fără să-mi pot termina cuvintele de elogi, pe cari le aduceam cu mine de-acasă, maestrul mă întrerupsese zimbând:

— Știi, care este biblia românească?

Eu am dat din umeri surprins. Atunci Caragiale trecu în camera învecinată, și peste câteva secunde se întoarse cu un volum, legat în piele roșie și cu litere de aur.

— „Aceasta este biblia”, zise el, și începu să cetească.

*„In veduri ope repesi cury
„Și ruct dau in cal.
„Iar plopii in umedul amury
„Doinesc eterna jalr“.*

Caragiale a prins să se entusiasmeze. Glasul său se schimbă, vibra ca o vioară și într'un avânt emoționant, el aduse poetului țărâtimei cele mai înalte laude, pe cari și-le poate închipui cineva.

— „Pricepi tu muzica, ce o cuprind versurile acestea? Coșbuc e cel mai mare poet al nostru, deoarece aceea-ce găsești la Eminescu o mai poți întâlni și la alții, dar aceea-ce o găsești la Coșbuc, nu o mai afli la nimeni. Eminescu era un talent, Coșbuc e un geniu. Am încercat să traduc unele din poeziile lui în franțuzește dar mi-a fost cu neputință. El e al nostru, e ceva specific românesc. Aștia mai tineri nu știu meșteșugul.”

Caragiale se opri cu ochii duși în depărtare, ca în urmărirea unei viziuni. Apoi se ridică de pe scaun, mă luă de braț și-mi zise:

Știi ce m'am gândit? Dar să n'o spui încă la nimeni. Am inițiat o colecție, ca să cumpăr, fără să afle Coșbuc, casa lui părintească, să chiem niște ingineri, ca s'o încingă în ceruri de fier și să așez în odaia aceea, în care s'a născut un mic altar pe care să se înalțe bustul poetului. Dar să nu mă spui la nimeni!”

Oare nu s'ar putea înfăptui astăzi gândul lui Caragiale, pe care moartea ni l-a răpit prea repede din mijlocul nostru?

Germanii au cucerit fortul Vaux.

Budapesta. — Cea mai însemnată învingere a zilei de ieri, e cucerirea fortului Vaux de către Nemți. Fortul acesta a fost cucerit încă la 2 Iunie de către regimentul din Paderborn, dar comandamentul german nu l-a dat în vileag, deoarece unele șanțuri ale fortului au rămas în mâinile Francezilor, pe cari acum i-a silit să se predee. Au fost prinși mai mult ca 700 soldați nerăniți.

Luptele dela Verdun.

Ziarul elvețian „Bund” afirmă că luptele dela Verdun sunt acum de o înverșunare nebună, și au ajuns la o intensitate culminantă, care nu mai poate fi întrecută. Focul concentrat al artileriei germane e de un efect îngrozitor, așa că Francezii recunosc că e prea costisitoare apărarea de acolo.

Ofensiva generală a Ententei.

Lugano — Ziarul italian „Secolo” anunță: Ofensiva generală a Ententei a început. Ofensiva rusească la granița Bucovinei începe semnalul general de atac. Curând va urma și o ofensivă engleză.

Moartea lui Kitchener.

Londra. — Pe lângă statul major care a însoțit pe Kitchener, mai călătorea cu dânsul un funcționar superior dela ministerul de externe și doi reprezentanți ai ministerului muștrunilor.

Lordul Kitchener era invitat de țar și din însărcinarea guvernului englez a plecat în Rusia pentru a confera asupra unor importante chestiuni militare și financiare.

Moartea lui Kitchener a provocat mare senzație la Londra. Ediții speciale ale ziarelor au anunțat teribila nenorocire. Dar asupra bursei londoneze știrea a rămas fără efect.

Originea și sensul direcțiilor politice în trecutul principatelor române.

— Comunicatul d-lui N. Iorga. —

Academia română a ținut Luni d. a. ședință publică sub presidenția d-lui Dr. C. I. Istratti.

D. N. Iorga și-a dezvoltat comunicarea sa, privitoare la »Originea și sensul direcțiilor politice în trecutul țărilor noastre«.

Ceeace-mi propun să lămuresc prin această comunicare — zice d. N. Iorga, — este originea și sensul legăturilor de vasalitate dintre principatele române Ungaria și Polonia pe deoparte, iar pe de altă parte legăturile cu Turcii. În ședința de astăzi voiu cerceta numai prima parte a acestei comunicări.

Intemeierea principatelor române, fixată între ani 1300 și 1360, se deosebește mai cu seamă prin aceea că principatele române au caracterul unor țări cu totul moderne din punctul de vedere politic, și deci cu totul opuse moravurilor evului mediu.

În veacurile 13 și 14-lea, principatele române se prezintă însă în niște condiții speciale, din pricina vecinătății lor cu regatul Ungariei, regatul „apostolic” al Ungariei. Sensul de „apostolic” trebuie lămurit dela început: acest titlu înseamnă „realizator al idealului creștin pe pământ”, realizarea întocmită însă după concepția Papei. Tot așa a lucrat și Carol cel mare în regatul său franc, în sensul vederilor scaunului papal. Carol cel mare avea delegația de a duce la creștinizare popoarele nesupuse încă de biserica dela Roma.

Când s'a reconstituit imperiul german, el n'a fost reconstituit în sensul imperiului carolingian; Otto și-a luat coroana singur, n'a mai cerut Papei să-l încoroneze.

Atunci, Papa a avut nevoie de o putere nouă, de o formație fără autoritate politică, dar care să reprezinte totuș o forță militară admirabilă. Această putere nouă a fost găsită în regele Ungariei, Ștefan cel Sfânt al Ungariei n'a fost încoronat pentru persoana sa, ori pentru teritoriul, pe care îl stăpânea, ci a fost socotit numai ca un agent de cruciadă. Toate teritoriile cari nu erau supuse încă bisericii romane îi erau puse la dispoziție cu condiția de a le supune Papei în ceea ce privește autoritatea religioasă.

Prin anul 1200 regele Ungariei recurge la ajutorul cavalerilor teutoni pentru a deservârși această operă în privința Cumaniei.

Regele Ungariei întemeiază atunci o episcopie a Cumanilor, care atârnă de Suveranul papal, prin organizația religioasă a regatului Ungariei. Numele de Cumania intră astfel în nomenclatura solemnă a titlurilor regilor unguri, deși aceștia nu stăpâneau Cumania de fapt.

Acelaș lucru s'a petrecut și cu Bulgaria. Cu prilejul cruciadei împotriva țarului acesteia, Assan, regele Ungariei, care era unul dintre căpitani cruciadei, se întitulează și stăpânitor al Bulgariei. În momentul când se pornește această cruciadă, regele Ungariei ocupă și Severinul. Dar acesta nu era teritoriu bulgăresc, ci românesc. căci aci erau cnezate de-ale noastre.

Ocuparea Severinului nu era făcută însă de un stat unguresc format pe baze naționale sau teritoriale, ci era făcută în numele Papei. În scrisorile dintre Papa și regele Ungariei se vorbește astfel de înființarea viitorului episcopat, de călugări ce sunt a se trimite la Roma, și așa mai departe.

La 1251, regele Ungariei cedează drepturile sale asupra cnezatelor lui Litovoi, dela Jiu și Seneslau dela Argeș, cavalerilor ioniți. După acest fapt, s'ar crede că erau legături de dependență între cnezatele române și regele Ungariei. Dar lucrul nu e așa. Autoritatea regală ungară în aceste ținuturi era foarte puțin reală.

Înainte de 1270, Litvovoi intră cu toate acestea în războiu cu Ungurii, și este răpus.

Un act provenit din partea regelui Ungariei arată că Litvovoi fusese necredincios, refuzând oarecari datorii de îndeplinit. Dacă se citește însă cu atenție motivarea expediției se vede că Litvovoi refuzase veniturile unui anumit teritoriu, teritoriului Severinului, asupra căruia regele Ungariei revendica drepturi omagiale. Aceste drepturi nu erau generale.

După câțva timp, pe la 1380, voivodatul dela Jiu se confundă cu voivodatul dela Argeș, sub Tugomir Basarab. Și, acest nou voivodat intră în conflict cu Ungurii, ale căror armate erau zdrobite în lupta dela Posada. Explicația acestui conflict stă de asemeni tot în expediția împotriva Severinului și în refuzarea de supunere, față de Unguri. Urmașul lui Vladislav Basarab, Vladislav are de asemeni lupte cu Ungurii și anume cu Ludovic de Anjou.

Conflictele noastre cu Ungaria s'au curmat printr'o învoială, ca domnii români să datoreze legături de vasalitate numai pentru teritoriile căpătate dela Unguri.

Nici odată vasalitatea n'a fost însă recunoscută în interiorul țării. După Mircea cel Mare, situația domnilor noștri, a scăzut, ce e drept. Ei au stat în dependență politică față de Ungaria, însă fără îndeplinirea formelor de vasalitate. Aceste forme n'au fost niciodată făcute de domnii Munteniei,

Moldova, între 1360 până spre 1500, a fost un principat independent, pe care regele Ungariei nici nu l'a recunoscut. Bogdan, voivodul moldovan, era considerat ca un uzurpator. Pericolul care amenința principatul Moldovei era aiurea: granița sa dela nord era deschisă. Împrejurări fericite au făcut ca înaintarea în această direcție să nu fie imposibilă pentru Moldova, de oarece tocmai atunci regatul din Halici, al Rușilor-roșii, fusese sfărâmat

Tătarii pătrund în această regiune, dar această pătrundere nu putea să aibă seriozitate. Regele Cazimir al Poloniei ocupă Galiția. După moartea lui Cazimir, coroana Poloniei revine lui Ludovic al Ungariei, care pusese ochii pe Galiția, cu scopul de a rămâne Ungariei atunci când împrejurările aveau să desfacă din nou Ungaria și Polonia. Dar după moartea lui Ludovic, regiunile galițiene rămân fără stăpân, până la 1337, adică timp de cinci ani.

Le 1387 era domn în Moldova Petru Mușat. Acesta depune jurământ de omagiu față de Vladislav Jagelonul pe care-l împrumută în acelaș timp cu 400 de arginți genovezi. Acești bani nu s'au plătit însă niciodată, căci, după alte exemple din evul mediu, reiese clar că împrutul acesta era numai o formă prin care Vladislav Jagelonul ceda teritoriile galițiene lui Petru Mușat.

După Alexandru cel bun, care a căutat să-și rotunjească Pocuția, și care a murit stăpânind-o, fii lui au lăsat în părăsire teritoriile pocuțiene. Ștefan cel Mare se găsi din nou în situația dela 1380, fiind silit pentru a-și asigura granița dela nord, să facă unele legături omagiale.

După înfrângerea dela Obertin a lui Petru Rareș, Pocuția rămâne perdută și legăturile cu Polonia rămân numai în forma slăbită a unor amintiri.

Înceind această parte a comunicării sale, d. N. Iorga reține următoarele concluzii:

Dacă se constată anumite legături de vasalitate cu Ungaria, acestea nu se îndreaptă nici în spre teritoriile reprezentate de aceasta nici spre naționalitățile de pe acest teritoriu. Dacă au fost unele legături, acestea se datorează unor concesiuni teritoriale făcute de regii Ungariei principilor români.

„Atârnarea” față de Ungaria, nu pornește dela vechiul omagiu medieval, precum nu se poate spune acest lucru nici despre Moldova, care ajunge în legături cu Polonia numai pentru a căpăta, în singura formă posibilă de drept, stăpânirea asupra Pocuției.

Toate acestea erau făcute de domnii noștri numai pentru sporirea teritoriului și întinderea granițelor, lucru care era imposibil fără anumite forme de dependență politică.

DEPEȘI

După lupta navală.

— Fostul ministru al marinei engleze, Churchill, într'un comunicat ce-l publică arată că pierderile suferite de flota germană sunt mult mai simțitoare decât pierderile flotei engleze, care a rămas tot mai puternică și prin urmare e în câștig. — Flota engleză a rămas încă cu mult superioară celei germane, și-i asigură deci puterea pe mare.

— Amiralul englez Beatty, care a condus flota engleză la atac, a fost trimis pe 6 săptămâni în concediu. Un nou comunicat englez spune că flota engleză a reușit să silească flota germană să se retragă, și să evite o luptă cu marea flotă engleză, care a apărut în cursul luptei la orizont.

Ofensiva rusească.

Luptele în nord-est continuă aproape pe întreg frontul lung de 350 kilometri cu o violență neschimbată. La nord dela Okra după lupte grele cu succes schimbăcios am retras trupele noastre din primele poziții distruse de foc, în o linie pregătită la 5 km spre sud. La Iaslowiec, pe Stripa inferioară dușmanul după o pregătire puternică de artilerie, a trecut azi-dimineață la atac, dar în tot locul a fost aruncat înapoi, în unele locuri în încercări piept la piept.

În acelaș timp la vest dela Trembova a eșuat în focul artileriei noastre un puternic atac rusesc. La vest și la nord-vest dela Tarnopol încă s'a dat o luptă crâncenă. Prețutindeni unde dușmanul transitoriu a obținut avantajii, el a fost imediat din nou respins.

Înainte frontului unui batalion al nostru zac 350 cadavre rusești.

Ieșirile îndreptate în mare număr ale dușmanului la Sapanow încă nu au dus la nici un rezultat esențial. Intre Mlynov, pe Ikwa și între ținutul le-vest dela Olyka, unde Rușii în continuare se întăresc, e în curs-gere. ca și mai înainte, o luptă înverșunată.

Luptele din Volhinia.

Budapesta. 9 Iunie. — În Volhinia trupele noastre susținând lupta au ocupat pozițiile noi de pe Styr. Dealungul râului Ikwa și Striva, la nord de Wisnioveczik am respins mai multe atacuri rusești. La cursul de jos al Stripei dușmanul a atacat din nou cu puteri mari. Acolo nu s'au terminat

încă luptele. Pe Nistru și pe frontul din Basarabia a fost erii destulă liniște.

Ofensiva noastră împotriva Italianilor.

Budapesta 9 Iunie. Pe platoul dela Asiago atacurile noastre au câștigat terenul întreg dela Cesuna până spre sud-ost de Gallio. Trupele noastre au ocupat Monte Lemerle și au pătruns peste Ronchi înainte. Seara au luat cu asalt Monte Meletta trupele din regim. 2 din Bosnia și Herțegovina și reg. 27 de inf. din Graz.

În luna aceasta am făcut prizonieri 12.400, între cari 215 ofițeri.

Cancelarul Bethman Hollweg despre pace.

În zilele trecute cancelarul Germaniei a vorbit din nou în parlamentul german, atingând și problema păcii. El a spus următoarele:

— La 9 Decembrie, pe temelul situației noastre militare, am vorbit aci despre dispoziția noastră de pace. Am putut o face în nădejdea că situația se va îmbunătăți și mai mult pentru noi. Desvoltarea lucrurilor a confirmat nădejdea mea. Pe toate fronturile suntem mai tari decât înainte. Nu trebuie să regret că m'am exprimat atunci că suntem dispuși pentru pace, chiar dacă propunerea noastră n'a avut răsunet la dușmanii noștri. După respingerea dușmanului, era de datoria noastră să încercăm totul pentru a scurta marile zguduiri pentru Europa, din marele incendiu. Am spus mai târziu că tratativele de pace numai atunci își vor ajunge scopul, când vor fi urmate de bărbații de stat ai țărilor în războiu numai pe baza reală a situației militare așa cum o arată fiecare hartă de război.

Partea contrară a respins însă acest punct de vedere. Ea nu voiește să recunoască harta actuală a războiului. Ea speră să îmbunătățească situația. Ori situația s'a schimbat iară în favoarea noastră. Am introdus în ea încă următoarele fapte noi: Capitularia englezilor dela Kutel Amara, înfrângerile și grozavele pierderi franceze la Verdun, eșuarea ofensivei rusești din luna Martie, ofensiva viguroasă a aliaților noștri contra Italiei, întărirea liniei dela Salonice. Și în zilele din urmă, ne-a fost să vedem cu inimă mulțumitoare lupta navală dela Jutland. Așa dar harta războiului are acum o nouă înfățișare. Dar dușmanii închid ochii în fața ei. De aceea trebuie să urmărim lupta mai departe până la victorie finală. Din partea noastră am făcut totul cu puțință, pentru a croi o cale pentru pace. Dușmanii ne-au respins cu dispreț și batjocură. De aceea orice discuție de pace pornită dela noi, este momentan fără valoare.

Nici o influență din afară nu poate zdruncina unitatea noastră. Există e drept mari deosebiri de vedere în sânul nației germane, în chestia submarinelor, raporturilor cu America, etc. Dar am rămas totdeauna pe teren obiectiv.

Țări vrednice.

II

Belgia.

Înțelegem Belgia înainte de războiu. Se află între Franța, Marea Nordului, Olanda, Prusia și Luxemburg. Teritoriul 29.457 km. pătrați. Nici jumătate cât Transilvania. Locuitorii 7 $\frac{1}{2}$ milioane de suflete.

„Când deschidem vr'o carte despre Belgia — zice inginerul I. I. în scrierea

sa: *La Belgique au travail* (Belgia la lucru) — ni-se pun înainte doi numeri: mărimea țării în număr rotund de 29.500 km. pătrați și numărul locuitorilor de 7 $\frac{1}{2}$ milioane. Belgia este deci cu 253 locuitori de kilometru pătrat țeara cea mai împoporată din Europa, deși în privința mărimii abia urmează în rândul al nouăsprezecelea. Dar împrejurarea aceasta nu mi-se pare așa de însemnată ca faptul că Belgia este cel mai mare stat industrial de pe rotogolul pământului. Gloria aceasta și-a câștigat-o Belgia prin energie, stăruință și activitate, deși lucrarea i-s'a ușurat prin natură, care a înzestrat-o cu cărbuni și ape curgătoare. Mulțămită pământului său, care ascunde cantități enorme de cărbuni eselenți; mulțămită fluviilor sale, cari sunt brațuri de mare; mulțămită canalurilor sale, cari sunt asemenea fluviilor; țărișoara aceasta a putut susține concurența industrială cu orice țară de pe pământ, deși afară de cărbuni nu mai are alte bogății minerale nici alte materii brute, de ceva însemnatate. Mineritul de zinc, fer și plumb abia trage în cumpănă. Carierele de piatră nu sunt de mare valoare. Totuși în privința producției de fer și oțel Belgienii ocupă locul al șaptelea între statele, producătoare de acest material folositor. Au acaparat a patra parte din producția mondială de zinc. Și-au întemeiat o industrie de arme și muniție, de sticlă, de țesături. În toate sunt de renume universal. Meritul lor e cu atât mai mare, cu cât pentru industriile cele mai multe materia primă trebuie să o importeze de peste mări și țări. Astfel, mineralele de zinc le aduc din Sardinia, din Franța, din Spania, din Suedia. Lână din America de sud, Africa, Australia, Inul: din Rusia. Și așa mai departe.

În partea de nord și de apus, pământul belgian e șes, formând continuarea șesului german. În partea de sud-est, învecinată cu Franța și Luxemburg, se întinde o parte din munții Ardenilor, bogăți în cărbuni de piatră și în minerale de fer.

Are două fluvii principale: Schelda și Meusa. Nici unul nu isvorește din Belgia. Ba Meusa nici nu se varsă în mare pe teritoriul Belgiei.

Numeroase canale leagă fluviile aceste între sine și cu Marea Nordului.

Cu tăierea rețelei de canale, în lungime de vr'o 2000 km., pe drept cuvânt se pot mândri Belgienii. Greutățile de învins erau uneori grozave. Astfel de exemplu, la săparea canalului, ce avea să lege Schelda cu Meusa. Natura a despărțit riguros aceste două fluvii. Alvia Meusei zace cu vr'o 100 de metri peste nivelul Scheldei. Diferența trebuia învinsă. Și fu învinsă. S-a tăiat mai întâiu canalul Charleroi—Bruxelles plecând din Sambre — un afluent al Meusei — și mergând pe la Bruxelles spre Schelda. Apoi canalul Condé—Mons: plecând din Schelda spre Meusa. Pe urmă s'a statorit legătura între aceste canale. Dar cu ce greutate! Pe distanța de 20 km. diferența de nivel era 90 metri! Un canal cu ecluze (jilipuri) nu ducea la scop. Astfel s'a construit *Canalul central* (Canal du Centre) cu 4 elevatoare mecanice, învingând fiecare câte 16 metri diferență de nivel, în total deci 64 metri. Restul de 26 metri se răsbate cu ecluze normale.

Cum sunt elevatoarele? Cum lucrează ele?

Inchipuiți-vă o cumpănă uriașe cu două brațe. Un braț e mai scurt decât celalalt tocmai cu 16 metri. Când un braț este jos

la fundul canalului inferior, a doilea braț e sus în alvia canalului superior. În brațul de jos se vără corabia ce vine din jos și voiește să meargă în sus. În brațul de sus se vără corabia ce vine din sus și voiește să meargă în jos. În timp de un sfert de oră cumpăna le împlinește voința. Dar vă puteți închipui ce sdravănă trebuie să fie cumpăna, care cuprinde de-odată două vapoare. „Discul“ flecării braț constă dintr'o troacă lungă de 45 metri, lată de 6 metri și adâncă de 7 metri, cântărind ea singură 297 de tone adică 297.000 de chilograme. În troacă se lasă întâiu 598 tone de apă, pe care să plutiască și să stea corabia, care și ea cântărește vr'o 100 de tone cu încărcătura ce o are totdeauna. Se lămurește dar, cu un braț al cumpenei suportă greutatea de vr'o 1000 de tone adică 1 milion de chilograme (1 tonă face 1000 kg.), greutatea unui tren de 50 vagoane încărcate și o locomotivă sdravănă. Fiindcă atât un braț cât și celalalt se încarcă aproape pe o formă, greutatea ce pune în mișcare cumpăna face numai 74.000 de chilograme, constând din 74 metri cubici de apă, care se pompează comod dintr'o troacă în cealaltă.

Cum am zis, industria belgiană e foarte dezvoltată. În deosebi industria de sticlă, industria metalurgică, industria textilă și de dantelarii. Intreagă țeara era un atelier uriaș.

Locuitorii, pe a 3-a parte sunt Valoni de limba franceză. Două treimi sunt Flamanzi de origine germană. După religie romano-catolici.

Constituția. Înainte de războiu, Belgia era regat constituțional, împărțit în provincii. Azi, țara e ocupată de Germania și abia se poate prevedea viitorul ei politic.

Dintre orașele Belgiei trebuie să amintesc capitala *Bruxelles* cu toate întocmirile de capitală: palat regal, palate ministeriale școale înalte, medii și profesionale, fabrici și ateliere industriale, case comerciale și financiare.

Antvers sau nemțește Antwerpen, la gurile Scheldei. Portul comercial cel mai important al Belgiei. *Gand*, (Gent), pe insulele Scheldei, legate prin 300 de poduri. Fabrici și ateliere. Universitate. *Ostende* cu port și băi de mare cercetate, cunoscute și pe la noi. Spre răsărit dela Ostende se află *Bruges* (Brügge), oraș industrial. Odinioară rivalisa cu Gand. Prin brațul Zwyn era în legătură cu Marea Nordului, formând un centru al negoțului mondial, ca Ypres și Veneția. Aproape întreg comerțul Angliei și al Ilansei germane se desfăcea prin Bruges. Corăbii lombarde și venețiene descărcau aici avuțiile Indiei și Italiei, încărcând în schimb mărfuri din Anglia, Germania și din toate țările baltice. Dar într'o zi dela sfârșitul secolului XV, se împotmoli o corabie în Zwyn. Nu putu fi scoasă în grabă și curentii dinspre mare au năpădit cu năsip. Primul signal ai astupării Zwynului întreg și al izolării orașului de Marea Nordului și de negoțul lumii. Isolat și părăsit rămase Brügge până în 1895—1905, când cetățenii harnici, indemnăți de tehnica modernă și de amintirea gloriei vechi, au construit canalul, care iarăși îi leagă cu marea. — Mărirea de odinioară deși nu se mai poate întoarce, totuși zile senine pot urma. În 1905—1914 se învârtiau anual peste 1000 de vapoare în canalul și portul dela Bruges.

Liège (Lüttich) cu fabrică de arme și muniții.

Matres (Mecheln). Reședința mitropolitului romano-catolic.

Spa cu băi renumite.

Ypres (Ypern). Oraș vechiu. În secolul XIV avea vr'o 200.000 de locuitori. Prin industria-i de postav, era unul din orașele cele mai avute și mai puternice ale țării. La începutul războiului actual avea însă numai vr'o 16.000 de locuitori. Dar trăia prin amintirile sale și era puternic prin industria sa. Ceea-ce e vestitul Rothenburg pe Tauber pentru Germania, aceea era Ypres pentru Belgia. Toată casa storcea uimire prin arhitectura bogată, ori prin aranjamentul frumos al părților arhitectonice. Un juvaer din timpul de înflorire a orașului era „Hala postavului“. Astădată un simbol al hărniciei de odinioară a cetățenilor.

Aztăzi... multe nu mai sunt. Războiul a prăbușit multe monumente arhitectonice multe urme prețioase de lucrare pricepută și stăruitoare.

Gavr. Todică.

Informațiuni

Sibiu, 9 Iunie n.

Priveghitoarea.

Feliei.

*În zvonul de nostalgice vicare
Al muzicii de strofi, ce cad sonor,
Ca'ntr'un potir de-argint, răsunător
Suspina 'n parc fântâna saritoare.*

*Imprăștiind neînțelesu-i dor
În dantelata-i haină lucitoare,
Visează 'n joc de lenese splendoare
Bazinul de porfir schinteictor.*

*Ea cântă din aleia infinită,
Și languroasă, fermecând nebunii,
Ca o fecioară pieptul și-l agită...*

*În farcul greu de roze și petunii,
Mor două siluete, ce palpită,
Veghind în discul amoros al lunii.*

M. Pallade.

Redacțional. — *Din cauza sf. sărbători a Pogorării Duhului sfânt, numărul de Marți al gazetei noastre nu va apărea.*

Și limba română se introduce în gimnaziile. Ministrul de instrucție publică ungar Bela Jankovich va prezenta în sesiunea de vară a parlamentului ungar importante proiecte de legi cari vor modifica în sens satisfăcător învățământul din gimnaziile ungurești, corespunzător cu spiritul modern. Și anume: în clasele superioare ale gimnaziilor în locul studiului limbii grecești vechi se va introduce cursul obligator al unei limbi vii, ca franceză, engleză, italiană, română, sârbă și slovacă. Printr'o ordinațiune specială, ministrul cultelor va preciza care din limbile indicate vor fi introduse în diferitele gimnaziile.

Adunarea generală ordinară a comitatului Sibiu s'a ținut în 5 Iunie a. c. și a avut un aspect sărbătoreț spunea T. R. În verbirea de deschidere, dl comite suprem Fr. Walbaum a expus fazele războiului mondial, care a adus bravelor noastre trupe și până acuma mulți lauri. Au înaintat victorieși pe toate fronturile. Aminteste de învingerile recente ale armatei noastre în Italia apoi de luptele navale în cari a fost înfrântă superba flotă a Angliei. Scoate la iveală meritele locuitorilor din acest comitat, cari au contribuit și la împrumutul de război cu sume frumoase. Vrând bunul Dumnezeu, mergem acum spre o pace onorifică... Imediat după discursul de deschidere se scoală Dr. Orendi și felicită pe dl comite din pri-

legiul conferirii înaltului ordin leopo'din. Scoate în relief meritele ce le-a câștigat dl comite în restimp de 30 ani prin activitatea sa rodnică, Vorbește apoi notarul public Zăgoni în limba maghiară, în fine dl parch Ioan B. Boiu prin scurte și alese cuvinte dorește Ilustrității Sale să stea încă mulți ani în fruntea comitatului nostru. Toate verburile au fost primite din partea membrilor congregației cu vii aplauze. După mulțămia călduroasă a d-lui comite suprem s'a intrat în ordinea de zi. Cele 302 obiecte puse la ordinea zilei s'au rezolvit fără multă discuție și astfel adunarea generală s'a terminat la orele 11 a. m.

De fapt așa s'a petrecut congregația noastră din Sibiu. Ținem să constatăm însă că la aceasta adunare clubul comitatens român nu a luat parte. iar Dl I. B. Boiu, a vorbit în numele său propriu, după-ce a călcat disciplina de partid și a rupt solidaritatea, la care ar fi fost și DSa îndatorat. Bag seamă și DSa crede, că în aceste vremuri nimeni nu-l poate trage la răspundere pentru astfel de fapte.

Inmormântare. Eri, Joi, s'a făcut înmormântarea d-soarei *Eleonora Voilean*, pe care a răpit-o moartea așa de curând dintre ai săi. A asistat un public numeros, care a condus pe tinăra fată la lăcașul ei de odihnă. Preotul C. Bucșa l a ținut o cuvântare, iar prietenele devotate ale Eleonorei cari i-au depus o frumoasă cunună de flori albe au întovărășit o până la mormânt mergând alături de carul mortuar. Durerea celor mulți, cari au însoțit pe tinăra fată pe calea ei din urmă, servească de mângâiere părinților și fraților.

La băile dela Ocna Sibiului. Cu ziua de 10 Iunie n. au să circuleze între Sibiu și Ocna zilnic două trenuri de băi. Și adică: Pleacă din Sibiu la Ocna dimineața la 8:55 și d. a. la 2 ore. Din Ocna sosesc în Sibiu la 10:55 înainte de amiază și la 7:19 seara.

Redactor responsabil: Dr. Ioan Broșu.

Pentru editură responsabil: Ioan Hereș

Tiparul: „Tipografia Poporului“.

Numeri singuratici din Foia Poporului

se află la următorii vânzători în orașele:

Abrud: Ioan Tengher	Dej: Mühlberg Jenő	Sâsciori: Nicolae Răchitan
Alba-Iulia: Publius Murășan	Dobra: M. Hereșiu	Satnă uou: Emilia Bogdan
Arad: Librăria Klein Mór	Ghioroc: Augustin Butariu	Sebeșul rășesc: Librăria Erich Hutter
Băița: Ioan Belea	Hajmoskér: Librăria Szabó Károly	Sibiu: Librăria „Foia Pop.“ Trafica Barbu
Beiaș: Librăria „Doina“	Hateg: Nicolae Sbuhea	„ Herm. Frank
Bistrița: F. Stolzenberg	Hunedoara: Nicolae Țintea	„ Karl Engber
Blaj: Librăria Seminaria	Königsfeld-Brünn: Vilibald Sobol	„ Luise Knop
Brad: Librăria „Minerva“	Lipova: Onuș Moldovan	„ Laj. v. Nemeth
Brașov: „Brassoi Lapok“	Luroj: Librăria Gh. Țăranu	Jahota
Brünn: Fried. Irrgang Brüder Witzek Arnold Borkovec Fany Endlicher	Orăștie: Weiss Dezső	I. Einder
Cluj: Petru Barițiu Grünfeld Jozsefné Jokai Tözsde Luday Tözsde	Oravița: Librăria I. E. Țieranu	Turda: Librăria Poporală
Deva: Libr. Schuller Albertnel	Rădăuți: Samuel Harth	Vârșeț: Amalia Kirchner
	Rășinari: Bucur Țincu	Viena: Comitetul de caritate al Capelei române pentru soldați rom. răniți, (se împarte gratis)
	Săliște: Dumitru B. Comșa	„ He Radu, I Wallfischg. 8
		Trafica A. Locatelli
		VII Mariahilferst. 72
		Vințul de jos: Filiala „Ardeleana“

În toate aceste locuri se află „Foia Poporului“ în ziua primă sau a doua după trimiterea din Sibiu, dupăcum-e depărtarea.

Foia de Joia-Dumineca costă 10 bani, cea de Marți și Sâmbăta 8 bani

Cine ar dori să vândă foia, sau să recomandă vânzătorii de foi în orașele și satele unde nu sunt, se binevoiască a scrie la Administrația „Foia Poporului“, de unde va primi condițiile. Dăla vânzarea de foi se poate avea un câștig destul de bun.

Spre orientarea nouilor abonați.

Cătră toți cetitorii noștri, inteligentă și țărani dela sate, ne adresăm cu rugarea, să binevoiască a lăți cât mai tare foia noastră în cercul cunoșcătorilor lor.

„Foia Poporului“ se poate abona: cea de Dumineca singură, ca și până acum, sau la olaltă cu cea de Marți și Sâmbăta. (Folile de Marți și Sâmbăta nu se pot însă abona decât numai amândouă laolaltă). Prețul abonamentului este:

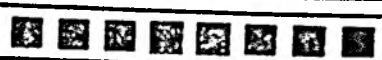
Foia de Dumineca:

Pe un an K 5.40
Pe o jumătate de an „ 2.70

Foia de Marți și Sâmbăta:

Pe un an „ 8—
Pe o jumătate de an „ 4—
Pe trei luni „ 2—
De acum până la Anul nou „ 6—

Cine dorește să cunoască „Foia Poporului“, să ne scrie pe o simplă cartă postală, iar noi îi vom trimite momentan un număr de probă gratis din foia de Dumineca, Marți sau Sâmbăta, dupăcum va dori.

Cele mai frumoase

Ilustrate

Vederi din Sibiu. Porturi naționale, ilustrate artistice și pentru orice ocazii, apoi

Hârtii pentru scrisori

dela cele mai simple până la cele mai fine și mai moderne, în diferite calități și colori moderne se află, cu prețuri ieftine, în Librăria dela

„Foia Poporului“

SIBIU.

Strada Măcelarilor Nr. 12

Probați numai odată și vă veți convinge.

Mape de vânzare

Mapa Europei K 1.50
„ Rusiei cu Galiția 1.20
„ Franței cu Belgia 1.20
„ Țărilor balcanice 1.70

Se află de vânzare la

Administrația „FOIA POPORULUI“

Pentru porto recomandat este a se adăuga 35 bani deosebit.